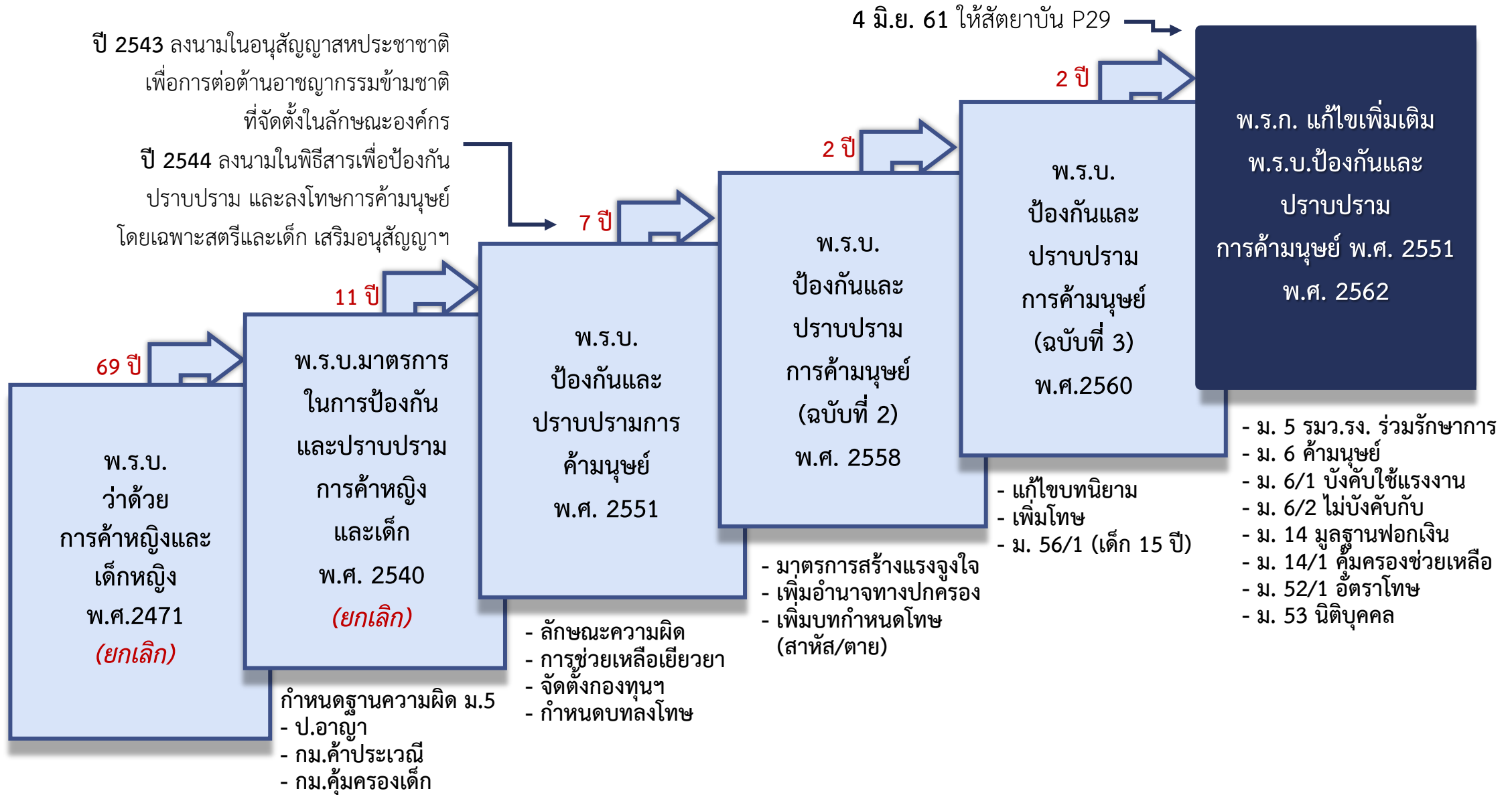

การคุ้มครองนุษย์ด้านแรงงาน และการบังคับใช้แรงงาน

โดย ว่าที่เรือโท ทรงเผ่า สมิตี
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
ศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน กระทรวงแรงงาน

วันพฤหัสบดีที่ 22 เมษายน 2564 เวลา 08.30 – 12.30 น.
ณ ห้องประชุมประสงศ์ รณนันทน์ ชั้น 5 สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

มาตรา 5

ให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน

ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อบังคับ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อบังคับประธานศาลฎีกา กฎกระทรวง และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด
หนึ่งแห่งหนึ่งกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่
ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ
ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย
จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการ
ทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น
แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล
ให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์
จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไป
ยังที่ใด หนึ่งแห่งหนึ่งกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็น
การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า
การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุ
หรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคน
ลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอราน การตัด
อวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา 6/1
หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้น
จะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

มาตรา 6/1

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการ โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1 ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น	4 ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้
2 ขู่เชือดด้วยประการใด ๆ	5 นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ
3 ใช้กำลังประทุษร้าย	6 ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดข้างต้น

ถ้าได้กระทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้
ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

ตัวอย่างที่ 1

นาย เอ แรงงานประมงสัญชาติพม่าหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย มาทำงานกับนาย บี บนเรือประมง ต่อมาต้องการลาออกไปทำงานอื่นที่ได้รับค่าจ้างที่สูงกว่า แต่ถูกนาย บี ข่มขู่ว่าถ้านาย เอ หลบหนีจะส่งคนไปทำร้ายพ่อ แม่ และครอบครัว และขณะทำงานบนเรือประมงอยู่กลางทะเล จะมีหัวหน้างาน ซึ่งถือกระบองคอยควบคุมการทำงาน หากไม่ทำหรือทำงานช้าจะข่มขู่และใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ซึ่งเป็นภาวะที่นาย เอ ไม่สามารถขัดขืนได้ และจำเป็นต้องทนทำงานบนเรือประมงให้นาย บี

ตัวอย่างที่ 2

นาย ก เป็นลูกจ้างทำงานอยู่โรงงานแปรรูปอาหารทะเล และได้รับค่าจ้างตามที่ตกลงกันไว้ ในระหว่างการทำงานนายจ้างให้นำบัตรประจำตัวผู้ไม่มีสัญชาติไทย (บัตรชมพู) และใบอนุญาตทำงานไปเก็บไว้ที่ **นาย ข (ผู้จัดการฝ่ายบุคคล)** อ้างว่าเพื่อสะดวกในการต่อใบอนุญาตทำงาน และเมื่อ**นาย ก** ไปขอเพื่อนำติดตัวออกนอกโรงงานในวันหยุด **นาย ข** ไม่ยอมให้เอกสาร และไม่ยินยอมให้**นาย ก** ออกนอกโรงงาน แถมบังคับให้**นาย ก** ต้องทำงานทุกวันไม่มีวันหยุดพัก โดยอ้างว่ามีออเดอร์เยอะ และข่มขู่ว่าถ้าหลบหนีจะแจ้งเจ้าหน้าที่จับกุมในข้อหาเข้าเมืองผิดกฎหมาย เนื่องจากไม่มีเอกสารใด ๆ ติดตัวจึงทำให้ **นาย ก** กลัวและไม่กล้าขัดขืน จึงต้องทนทำงานต่อไป

ตัวอย่างที่ 3

นางสาว วัน มาสมัครทำงานเป็นลูกจ้างในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าส่งออก โดยตกลงกับนาย ทู ซึ่งเป็นนายจ้างว่าจะจ่ายค่าจ้างให้เดือนละ 12,000 บาท ก่อนเข้ามาทำงานนาย ทู ได้ให้เงินกับแม่ของนางสาว วัน ไว้ 50,000 บาท โดยบอกว่าเป็นค่าจ้างล่วงหน้า พอนางสาว วัน เข้ามาทำงานแล้ว นาย ทู จะหักเงินเดือนนางสาว วัน โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 20 จากเงินที่ให้แม่ นางสาว วัน ก่อนเข้าทำงานเดือนละ 10,000 บาท เหลือจ่ายให้แก่ นางสาว วัน เดือนละ 2,000 บาท ซึ่งทำให้นางสาว วัน มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ จึงจำเป็นต้องใช้บริการสินเชื่อร้านค้าของโรงงานที่มีราคาแพงกว่าท้องตลาด ทำให้นางสาว วัน เป็นหนี้แบบไม่สิ้นสุด และไม่สามารถเปลี่ยนไปทำงานที่อื่นได้ เนื่องจาก นาย ทู ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายแม่ของนางสาว วัน หากหลบหนีหรือไม่ใช้หนี้ให้หมด นางสาว วัน จึงยอมทำงานให้กับนาย ทู ต่อไป

ความแตกต่างระหว่าง “ความผิดฐานค้ามนุษย์” กับ “ความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ”

เป็นการกระทำกับ “มนุษย์ทุกคน”

“ความผิดฐานค้ามนุษย์”

จะต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ข้อ (1) + (2) + (3)

(1) มีการกระทำ

เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้

(2) ด้วยวิธีการ

ข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ให้ผลประโยชน์อื่น

(3) มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

(8 รูปแบบ)

- 1) การค้าประเวณี
- 2) สู้ลามก
- 3) แสวงหาประโยชน์ทางเพศอื่น
- 4) เอาคนลงเป็นทาส
- 5) นำคนมาขอยาน
- 6) ตัดอวัยวะเพื่อการค้า

7) บังคับใช้แรงงานหรือบริการ **ตามมาตรา 6/1**

8) การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการชัดชัด

ถ้ากระทำกับ “เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี” มีองค์ประกอบ 2 ข้อ

(1) + (3)

มาตรา 6

มาตรา 6/1

“ความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ”

จะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

- ข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการ
- ด้วยวิธีการ
 - 1) ทำให้กลัว
 - 2) ขู่เข็ญ
 - 3) ใช้กำลังประทุษร้าย
 - 4) ยึดเอกสารสำคัญ
 - 5) นำภาระหนี้ผูกมัด
 - 6) การกระทำที่คล้ายคลึงตาม 1) – 5)
- โดยผู้นั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ “ไม่ใช่ความผิดฐานค้ามนุษย์” แต่เป็น “การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” รูปแบบที่ 7

จะกลายเป็น “ความผิดฐานค้ามนุษย์” หากพบข้อเท็จจริงตามองค์ประกอบ (1) + (2) ร่วมด้วย
หากเป็น เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จะกลายเป็น “ความผิดฐานค้ามนุษย์” เมื่อพบข้อเท็จจริง ตามองค์ประกอบ (1) ร่วมด้วย

มาตรา 6/2 บทบัญญัติในมาตรา 6/1 ไม่ใช้บังคับกับ

(1) งานหรือบริการซึ่งอยู่ภายใต้
กฎหมายว่าด้วย**การรับราชการ**ทหาร
สำหรับงานในหน้าที่ราชการโดยเฉพาะ

(2) งานหรือบริการซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของ**การปฏิบัติหน้าที่พลเมือง**หรือเจ้าหน้าที่
ของรัฐ**ตามรัฐธรรมนูญ**หรือตามกฎหมาย

(3) งานหรือบริการอันเป็นผลมาจาก
คำพิพากษาของศาลหรือที่ต้องทำ
ใน**ระหว่างการต้องโทษ**
ตามคำพิพากษาของศาล

(4) งานหรือบริการเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน
ภัยพิบัติสาธารณะ หรือในกรณีที่มีการประกาศ
สถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในขณะที่ประเทศ
อยู่ใน**ภาวะสงคราม**หรือการรบ

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการเป็นความผิดมูลฐาน
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 14

ให้ความผิดตามมาตรา 6/1 ที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำ
ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย
เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน

ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองมาใช้กับคดี
การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

มาตรา 14/1

เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง การบังคับใช้
แรงงานหรือบริการ และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย ให้คำว่า “**คุ้มครอง**”
ในหมวด 3 และหมวด 4 หมายความว่ารวมถึง “**บังคับใช้แรงงานหรือบริการ**” ด้วย

ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองมาใช้บังคับกับการพิจารณา
คดีบังคับใช้แรงงานหรือบริการด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 52/1

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 6/1 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาทต่อผู้เสียหายหนึ่งคน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือเป็นโรคร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาท ถึงสองล้านบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตายต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม เป็นกรณีที่ผู้บุพการี ให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปราณีอื่นแล้วศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

มาตรา 53

นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่
หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ในกรณีที่**ผู้กระทำความผิด**ตามวรรคหนึ่งหรือ**ตามมาตรา 6/1
เป็นนิติบุคคล** ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ
หรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบ
ในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่
ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุ
ให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด **ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับ
ความผิดนั้น ๆ ด้วย**

มาตรา 56/1

ความผิดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก

ในรูปแบบที่เลวร้าย (ไม่ใช่ความผิดฐานค้ามนุษย์)

ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือ ส่งไปยัง ที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ ซึ่งบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้ทำงาน หรือให้บริการ ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการ หรือในลักษณะหรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี **ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสี่ปีและปรับไม่เกินสี่แสนบาท**

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่ผู้บุพการี ให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการ เพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปราณีอื่นแล้ว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

จบการบรรยาย ขอบคุณครับ

มาตรา 6

มาตรา 6/1